

การยกระดับมาตรฐานปลอดภัยด้านสุขอนามัยการท่องเที่ยวที่พัก ชุมชนวัฒนธรรมยั่งยืนหลังสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย

ดารณี อาจหาญ¹ เกดศิริ เจริญวิศาล² และมหัสสินี บุญมีศรีสง่า²

¹คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ประเทศไทย

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประเทศไทย

The Enhancement of Safety and Health Protocols for Sustainable Homestay Tourism After the COVID-19 Pandemic in Thailand

Daranee Artharn¹ Kaedsiri Jaroenwisana² and Manassinee Boonmeesrisanga²

¹School of Humanities and Tourism Management, Bangkok University, Thailand

²Faculty of Management Science, Silpakorn University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 15 March 2021

Revised 6 October 2021

Accepted 11 October 2021

คำสำคัญ

มาตรฐานปลอดภัยด้านสุขอนามัย
การแพร่ระบาดเชื้อโควิด-19
ที่พักชุมชนสัมพันธ์วัฒนธรรม

Keywords:

Amazing Thailand Safety and
Health Administration (SHA)
COVID-19 epidemic
homestay tourism

* Corresponding author

E-mail address:

daranee.a@bu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจแนวทางการจัดการ
มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของที่พักชุมชนวัฒนธรรม ตาม
หลักเกณฑ์ด้านสาธารณสุขการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อหาข้อสรุปเชิง
ทฤษฎีที่นำไปสู่การสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) โดยการ
สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 22 คน โดยใช้
การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ตัวแทนชุมชนโฮมสเตย์ที่ได้รับรอง
มาตรฐาน SHA จำนวน 11 คน เจ้าหน้าที่องค์กรสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน
มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA) จำนวน 5 คน และ
เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่มีความรู้เกี่ยวกับการประเมินมาตรฐานความ
ปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA) ในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 6 คน
การวิจัยนี้เพื่อสังเคราะห์ให้ได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีและเสนอแนวปฏิบัติ
มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (Amazing Thailand Safety and
Health Administration : SHA) ในการยกระดับการท่องเที่ยวที่พักชุมชน
วัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า 1) รับรู้ถึงประโยชน์และความสำคัญของการ
ปรับปรุงมาตรฐานเกณฑ์ด้านความสะอาดและสุขอนามัย 2) แนวปฏิบัติ
ของแหล่งท่องเที่ยวที่พักชุมชนสัมพันธ์วัฒนธรรมมาตรฐานปลอดภัยด้าน

สุขอนามัยป้องกันเชื้อโควิด-19 3) ยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์แนวปฏิบัติการดำเนินงานของที่พักรชุมชนสัมพันธ์วัฒนธรรมในการสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อสนับสนุนนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยววิถีใหม่

Abstract

This grounded theory research aimed to understand the safety and health protocols for sustainable homestay tourism based on public health rules for preventing the spread of COVID-19. Twenty-two key informants were selected from purposive sampling: 11 representatives of the Amazing Thailand Safety and Health Administration-certified homestay community, 5 staff members of the SHA, and 6 government officials with knowledge about the SHA assessment in homestay tourism. Research findings showed that participants: 1) recognized the benefits and importance of hygiene standards; 2) observed guidelines for homestay standards to prevent the spread of COVID-19; and 3) raised traveling hygiene standards. These findings represent operational guidelines for homestay standards aimed to build tourists' confidence and support the tourism economy in the new normal.

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ที่พักชุมชนสัมพันธ์วัฒนธรรมเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชนที่ยึดเอาที่พักเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตการดำเนินชีวิตแบบสังคมท้องถิ่น และสัมพันธ์วัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 (COVID-19) ได้ส่งผลต่อแหล่งท่องเที่ยวที่พักรวมสัมพันธ์วัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สูญเสียจำนวนนักท่องเที่ยว รายได้จากการเข้าพัก และบริบทการปฏิบัติทางสังคม เป็นต้น สำหรับการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 หลักการสำคัญในการลดการแพร่กระจายเชื้อไวรัสตามแนวปฏิบัติภายใต้หลักการของสาธารณสุข นอกจากนี้ความกังวลของความเสียด้านสุขภาพเป็นปัจจัยที่มีผลในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น ตามการศึกษาเรื่องพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในหลากหลายมิติที่เชื่อมโยงกับความปลอดภัยด้านสุขภาพในสถานการณ์การแพร่ระบาด พบว่าปัจจัยด้านความสะดวกและปลอดภัยส่งผลกระทบต่อกระบวนการให้บริการทางการท่องเที่ยว (Sifuentes et al., 2014; Vos et al., 2019) ทั้งผู้ประกอบการขนาดใหญ่ จนไปถึงผู้ประกอบการรายย่อยอย่างชุมชนท่องเที่ยวต่าง ๆ อาทิเช่น แหล่งท่องเที่ยวที่พักสัมพันธ์วัฒนธรรมดำเนินการปรับมาตรฐานการให้บริการ ที่ไม่ใช่เพียงความรับผิดชอบต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 ที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่เป็นการสนับสนุนการยกระดับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยอีกด้วย ซึ่งถือเป็นการนำไปสู่การฟื้นฟูและสนับสนุนการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่พักรวมสัมพันธ์วัฒนธรรม (Yu et al., 2021)

ทั้งนี้ จากแนวโน้มการปรับกระบวนการนักท่องเที่ยวปลอดภัยด้านสุขอนามัย ซึ่งเป็นอิทธิพลทางสังคมสู่แนวคิดการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) ทำให้ธุรกิจที่พักจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 โดยเฉพาะการทำความสะอาด เนื่องจากมีผลโดยตรงกับความเสียหายการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 แม้กระทั่ง Airbnb (2020) ยังต้องสร้างมาตรฐานความสะดวกและสุขอนามัยแบบใหม่ให้กับอุตสาหกรรมที่พักแบบโฮมแชร์ริ่ง (Home-sharing) เป็นข้อเสนอแนวทางปฏิบัติการทำความสะดวกแบบพิเศษสำหรับที่พัก Airbnb โดยพัฒนาขั้นตอนในการทำความสะอาดตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพและขั้นตอนลดเชื้อที่พักรวมมาตรฐานอุตสาหกรรมอีกด้วย ผลจากการยกระดับมาตรฐานความสะดวกและปลอดภัยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงผลเชิงบวกจากข้อมูลผู้เข้าพักร้อยละ 94 ในเดือนมีนาคม 2563 ระบุว่าความพึงพอใจหลังการเข้าพัก ให้คะแนนความสะดวกที่ 4 หรือ 5 ดาว

จากแนวคิดและความสำคัญดังกล่าวจึงใช้ระเบียบวิธีทฤษฎีแบบฐานราก (Grounded Theory) ในการทำความเข้าใจแนวปฏิบัติมาตรฐานการทำความสะดวกที่พักรวมสัมพันธ์

วัฒนธรรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยววิถีใหม่ โดยมุ่งเน้นเป้าหมายเพื่อการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 (COVID-19) รวมถึงการสร้างเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยด้านสุขภาพให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่องค์ประกอบนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนสัมพันธ์วัฒนธรรมของบริบทประเทศไทย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของที่พักรวมชนวัฒนธรรม ตามหลักเกณฑ์ด้านสาธารณสุขป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา-19 เพื่อทำความเข้าใจการจัดการของชุมชนเพื่อการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (Amazing Thailand Safety and Health Administration: SHA) และนำข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎีไปใช้ในการกำหนดหลักเกณฑ์แนวปฏิบัติการดำเนินงานของที่พักรวมชนสัมพันธ์วัฒนธรรม

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้กำหนดพื้นที่เป้าหมายของการศึกษา ในส่วนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่พักรวมชนสัมพันธ์วัฒนธรรมภายใต้กรอบมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย SHA (Amazing Thailand Safety and Health Administration) ของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ประเด็นการศึกษาด้านหลักเกณฑ์มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 (COVID-19) โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 2 ด้าน คือ ความพร้อมของแหล่งที่พักรวมชนสัมพันธ์วัฒนธรรมกับมาตรฐานสาธารณสุข และเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการที่พักรวมชนให้ปลอดภัยด้านสุขอนามัยเพื่อการท่องเที่ยว ในกรอบแนวคิดแนวปฏิบัติมาตรฐานความปลอดภัยเพื่อการท่องเที่ยววิถีใหม่ ในการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory)

4. ประโยชน์ที่ได้รับ

4.1 นักการตลาดท่องเที่ยวนำหลักเกณฑ์ไปใช้เพื่อสนับสนุนนโยบายการดำเนินงานส่งเสริมเศรษฐกิจการท่องเที่ยวต่อไปยังสู่โครงการ “Amazing Thailand Happy Quarantine” ใช้เพื่อเป็นมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของสถานที่พักกักตัวเมื่อเดินทางเข้ามาเที่ยวในเมืองไทย ที่พักรักษาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และที่พักรักษาแบบ Long Stay

4.2 เจ้าหน้าที่ควบคุมมาตรฐานกลุ่มธุรกิจที่พักแบบอื่น ๆ เช่น ที่พักที่บ้าน ที่พักแบบเดย์โฮม โดยนำไปใช้ในการตรวจสอบคุณภาพบริการด้านสุขอนามัยและความสะอาดเพื่อใช้เป็นแนวทางเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว

4.3 หน่วยงานบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน สามารถนำหลักเกณฑ์ไปใช้เพื่อยกระดับการให้บริการด้านความปลอดภัยสำหรับการท่องเที่ยวในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา-19 (COVID-19)

4.4 ที่พักชุมชนแบบโฮมสเตย์ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติด้านความสะอาดและสุขอนามัยยกระดับมาตรฐานให้กับที่พักชุมชนแบบโฮมสเตย์ และสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวกลับมาใช้บริการซ้ำหรือบอกต่อ

5. ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยนี้ได้เปิดมุมมองการยกระดับสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวแบบที่พักรักษาผสมผสานวัฒนธรรมภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 (COVID-19) ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดเป็นนโยบายเกี่ยวกับ “ท่องเที่ยวที่พักรักษาผสมผสานวัฒนธรรมมาตรฐานปลอดภัยสุขอนามัย” ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกรณีศึกษาจากต่างประเทศนำมาเชื่อมโยงกับกระบวนการทัศน์ของสถานการณ์ ประกอบด้วย 3 แนวคิดหลัก ๆ ได้แก่

5.1 แนวคิดความเชื่อทางสุขภาพ (Health Belief Model)

แนวคิดแบบแผนความเชื่อทางสุขภาพ (Health Belief Model) Ajzen and Fishbein (1980) พัฒนามาจากทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาสังคมเพื่อนำมาอธิบายการตัดสินใจของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านสุขภาพ โดยมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค (Perceived Susceptibility) 2) การรับรู้ความรุนแรงของโรค (Perceived Severity) 3) การรับรู้ถึงประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค (Perceived Benefits) 4) การรับรู้ต่ออุปสรรค (Perceived Barriers) 5) สิ่งชักนำให้เกิดการปฏิบัติ (Cues to Action) 6) ปัจจัยร่วม

(Modifying Factors) แนวคิดความเชื่อด้านสุขภาพในมิติการทอ่งเที่ยวเริ่มมีการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวผ่านทางทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรค Prentice-Dunn and Roger (1986) โดยให้ความสำคัญต่อแรงขับเคลื่อนภายในตัวบุคคลที่มีความรู้สึกถึงอันตรายต่อสุขภาพและหาวิธีที่เหมาะสมในการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่คุกคามอยู่นั้นให้ดีขึ้น ผ่านทางการรับรู้ถึงความรุนแรงของโรคหรือสิ่งที่กำลังคุกคาม (Noxiousness) การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรค (Perceived probability) และความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนอง (Response efficacy) จากการแพร่ระบาดของโรคซาร์สในปี 2003 (Williams & Balaz, 2015; Yang & Nair, 2014) จึงได้มีการสร้างแนวปฏิบัติเพื่อควบคุมป้องกันในการลดความเสี่ยงด้านสุขภาพสำหรับการเดินทางได้ถูกนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว (Reisinger & Mavondo, 2005)

5.2 แนวคิดการยกระดับมาตรฐานการทำความสะอาดที่พักรักชุมชน

การยกระดับท่องเที่ยวชุมชนสู่ระดับมาตรฐานสากลนั้น จำเป็นต้องมีการจัดการระบบบริการให้สอดคล้องเหมาะสมตามภูมิภาค โดยคุณภาพการบริการด้านท่องเที่ยวชุมชนในประเทศมาเลเซียมีหลักสำคัญ ดังนี้ ประสพการณ์การท่องเที่ยว, ข้อมูล, การบริการ, ราคาเป็นธรรม, สุขอนามัย, สิ่งอำนวยความสะดวก, มูลค่าเทียบกับตัวเงิน, การเดินทาง และอาหารปลอดภัย (Nair et al., 2015) และควรเพิ่มมาตรฐานแนวทางความปลอดภัยด้านสุขอนามัย หลักการป้องกันหรือฆ่าเชื้อ และการทำความสะอาดที่เป็นมาตรฐาน (ชูศักดิ์ อินทมนต์ และคณะ, 2560) โดยสามารถเทียบเคียงมาตรฐานโรงแรม 1-3 ดาว ที่เน้นความปลอดภัย ปลอดภัยในการให้บริการ (นิศา ชัชกุล, 2557) มาตรฐานที่พักรักชุมชนวัฒนธรรมควรมีมาตรฐานอาเซียนว่าด้วยเกณฑ์ตัวชี้วัดประสิทธิผลจะต้องอยู่บนพื้นฐานการรักษาสมดุล ทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและพัฒนาตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยวที่เน้นความปลอดภัยด้านสุขอนามัยเป็นสำคัญ

สำหรับอุตสาหกรรมที่พักแบบ Home-sharing ยกกระดับเกณฑ์ปฏิบัติในการทำความสะอาดภายใต้ชื่อ Enhanced Cleaning Initiative ซึ่งมี 2 แนวทาง คือ มาตรฐานการทำความสะอาดสำหรับผู้ที่ให้บริการที่พักและการเว้นระยะเวลากการเข้าพักของแขก ได้ออกมาตรการแนวทางปฏิบัติเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับแขกในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อโควิด-19 (COVID-19) โดยมี 3 หลักการที่เน้น คือ 1) การสวมหน้ากากอนามัยทั้งแขกและเจ้าของบ้าน (Mask wearing) 2) การเว้นระยะห่าง 2 เมตร (Social distancing) และ 3) ยกยุดมาตรฐานความปลอดภัย (Enhanced cleaning) เจ้าของบ้านพักมีกระบวนการปฏิบัติด้านความปลอดภัย 5 ขั้นตอน โดยยึดเงื่อนไขตามประกาศมาตรฐานจากหน่วยงาน World Health Organization and US Center for Disease Control ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม: พนักงานทำความสะอาด

ต้องมีความเข้าใจแนวทางปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 2 การทำความสะอาด: กระบวนการทำความสะอาดสะอาดฝุ่น คราบสกปรก ตามเครื่องนอน พื้น เครื่องใช้-เฟอร์นิเจอร์ ขั้นตอนที่ 3 การฆ่าเชื้อ: ทำการลงน้ำยาฆ่าเชื้อแบคทีเรียตามพื้นผิวสัมผัส ลูกบิด และรีโมททีวี ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบ: ทำการตรวจสอบความครบถ้วนในทุกส่วน/พื้นที่ที่ต้องทำความสะอาดตามเช็กลิสต์ และขั้นตอนที่ 5 การป้องกันการปนเปื้อน: ทำความสะอาดและลดเชื้อในห้องให้เรียบร้อย เพื่อปกป้องการปนเปื้อนข้าม ก่อนที่จะรีเซ็ตห้องสำหรับผู้เข้าพักรายถัดไป ซึ่งมาตรฐานของ Airbnb นี้ได้รับตราสัญลักษณ์ Safe Travels จากองค์กร The World Travel & Tourism Council เพื่อเป็นเครื่องหมายยืนยันสร้างความมั่นใจให้กับนักเดินทางอีกด้วย (Airbnb, 2020)

5.3 แนวคิดมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยสำหรับการท่องเที่ยววิถีใหม่

การฟื้นฟูการท่องเที่ยว World travel & Tourism council (2020) ได้เสนอแนะแนวปฏิบัติในทุกส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับอุตสาหกรรมบริการที่เป็นมาตรฐานสากล เน้นความปลอดภัยด้านสุขภาพเป็นหลัก เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวและหัวใจสำคัญของการฟื้นฟูการท่องเที่ยวให้กลับมา ซึ่งแนวปฏิบัติประกอบเข้าด้วย 4 เสาหลักสำคัญ ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานและพนักงาน (Operational and Staff preparedness) 2) การรับรองด้านความปลอดภัย (Ensuring a safe experience) 3) สร้างความเชื่อมั่น (Rebuilding trust & confidence) 4) นำไปใช้เป็นข้อกำหนด (Implementing Enabling Policies)

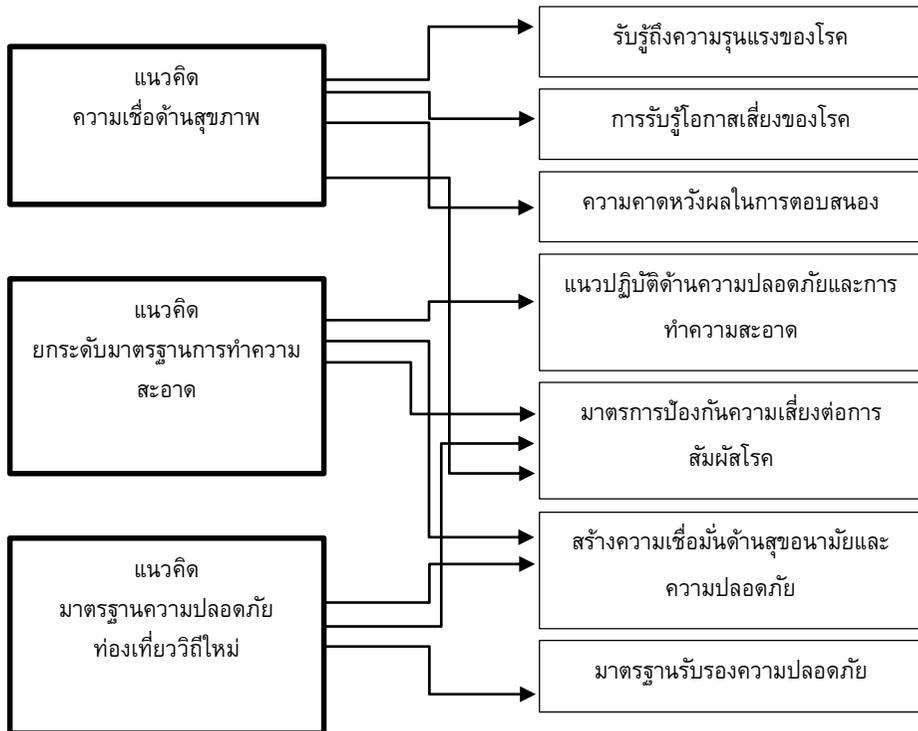
ทั้งนี้ การท่องเที่ยวไทยนำมาตรฐานความปลอดภัยด้านสาธารณสุขผนวกกับมาตรฐานการให้บริการที่มีคุณภาพ สร้างความเชื่อมั่นด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวยุคปกติใหม่ (New Normal) เป็นหลักเกณฑ์รับรองมาตรฐาน ภายใต้ชื่อตราสัญลักษณ์ SHA (Amazing Thailand Safety & Health Administration) สำหรับธุรกิจโรงแรมที่พักและสถานที่จัดการประชุม ซึ่งผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องต้องมีการควบคุมโรคอย่างเคร่งครัด จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัย มีระบบสุขอนามัยและสุขาภิบาลที่ปลอดภัย มาตรฐานความปลอดภัยต้องเชื่อมโยงกับชุมชน และบุคลากรต้องสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในการให้บริการนักท่องเที่ยว ตามแนวทางปฏิบัติตาม SHA (Amazing Thailand Safety & Health Administration) (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2563)

ความร่วมมือจากเจ้าของที่พักชุมชนและนักเดินทางในการปฏิบัติตามแนวทางด้านความปลอดภัยในสถานการณ์โควิด-19 ถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ เพราะแนวทางปฏิบัติมาตรฐานใหม่เหล่านี้ไม่เป็นเพียงแต่ช่วยรักษาสร้างความเชื่อมั่นด้านความสะอาดเท่านั้น แต่ยังเป็นการช่วยให้ที่พักชุมชนสามารถตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนไปของนักเดินทางและทำให้ชุมชนปลอดภัยอีกด้วย

ดังนั้น จากแนวคิดมาตรฐานความปลอดภัยที่พหุชุมชนเชื่อมโยงกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 สามารถสรุป ได้ดังนี้

ภาพที่ 1

การเชื่อมโยงแนวคิดกับมาตรฐานความปลอดภัยที่พหุชุมชนต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานของ Strauss and Corbin's grounded theory (1998) โดยทฤษฎีจะถูกสร้างและได้รับการตรวจสอบ โดยการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งกับปรากฏการณ์ทางสังคม เพื่อทำความเข้าใจแนวปฏิบัติมาตรฐานความปลอดภัยสุขอนามัยที่เป็นองค์ความรู้จากฐานคิดที่พหุชุมชนสัมผัสวัฒนธรรม เพื่อประยุกต์สู่การสร้างทฤษฎีฐานรากจากข้อมูลเหล่านี้ต่อไป

ทั้งนี้ การเก็บข้อมูลอยู่ในช่วงการปิดรับนักท่องเที่ยวของที่พักชุมชนต่าง ๆ เนื่องจากการควบคุมการเดินทางภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เท่านั้น ไม่สามารถสังเกตแนวปฏิบัติในขั้นตอนการทำความสะอาดที่แท้จริงของที่พักชุมชนสัมผัสวัฒนธรรมได้

6.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักและการเลือกกลุ่มตัวอย่างเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling)

ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความตรงกับบริบทในการศึกษา โดยการกำหนดแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนที่ได้รับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA) และเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมมาตรฐานการท่องเที่ยวชุมชนและเจ้าหน้าที่ตรวจประเมินมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย SHA

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล (Key informants) ครอบคลุมมิติเนื้อหาวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ประธานชุมชนโฮมสเตย์ที่ได้รับรองมาตรฐาน (SHA) จำนวน 11 คน กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่องค์กรที่สนับสนุนการพัฒนามาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA) วิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 3 เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและมีประสบการณ์ประเมินมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA) ในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 6 คน จำนวนทั้งหมด 22 คน ช่วงระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ซึ่งสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 (ระลอกใหม่) ยอดผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นจากพื้นที่ จ. สมุทรสาคร

6.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบการศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎี (Grounded Theory Approach) ซึ่งเป็นวิธีวิทยาการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งในทุกขั้นตอนจะดำเนินอย่างต่อเนื่องจนข้อมูลอิ่มตัว (Creswell, 2013) นักวิจัยจึงต้องมีความไวเชิงทฤษฎี (Theoretical Sensitivity) ต่อการศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การสร้างมโนทัศน์ และทฤษฎีต่อปรากฏการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ของการท่องเที่ยวที่พักชุมชน คำถามกึ่งโครงสร้างและคำถามปลายเปิดแนวคิดแบบแผนความกลัว (Health Belief Model) ทฤษฎีแรงจูงใจความปลอดภัยด้านสุขภาพ (Health Motivation) แนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์ความปลอดภัยสุขอนามัยที่พักชุมชน มาตรฐาน SHA ประเภทสถานประกอบการโรงแรม ที่พัก และห้องประชุม เพื่อให้ได้รายละเอียดของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในหลากหลายมิติอย่างลุ่มลึกรอบด้าน และได้บันทึกเสียง (โทรศัพท์มือถือ iPhone) จดบันทึก ในการเก็บข้อมูล

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การถอดเสียงที่บันทึกจากการสัมภาษณ์จากโทรศัพท์ไอโฟน ออกมาในรูปข้อความโดยการบันทึกไฟล์ลงในคอมพิวเตอร์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การนำข้อมูลมาแยกเป็นหมวดและหมวดย่อย 2) การกำหนดปรากฏการณ์หลักจากหมวดใดหมวดหนึ่งและพิจารณาความสัมพันธ์ 3) การจัดหมวดหมู่ต่าง ๆ และนำมาอธิบายปรากฏการณ์ และ 4) นำเสนอทฤษฎีในรูปข้อความเพื่ออธิบายปรากฏการณ์

6.4 ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการวิจัย

ผู้วิจัยตรวจสอบยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลช่วยลดความผิดพลาดในการตีความเพื่อนำมาสร้างทฤษฎี (Theory Generation) Vidich and Lyman (2000) ด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล 3 แหล่ง ได้แก่ บุคคล เวลา และสถานที่ และการตรวจสอบสามเส้าด้วยวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เพื่อความแน่ชัดของข้อมูลที่ได้รับ จนกระทั่งข้อมูลไม่มีการเปลี่ยนแปลง เรียกว่า ถึงจุดอิ่มตัว และได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎี

7. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถแสดงข้อสรุปเชิงทฤษฎีของการวิเคราะห์ข้อมูลจากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่พิกชุมชนสัมพันธ์วัฒนธรรมภายใต้มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย SHA (Amazing Thailand Safety and Health Administration) ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ระดับลึก แนวปฏิบัติการจัดการมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของพิกชุมชนสัมพันธ์วัฒนธรรม ตามหลักเกณฑ์ด้านสาธารณสุขป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 สามารถแสดงรายละเอียดโดยสรุปได้ดังนี้

7.1 รับรู้ถึงประโยชน์และความสำคัญของการปรับปรุงมาตรฐานเกณฑ์ด้านความสะอาดและสุขอนามัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักระบุถึงความสำคัญความปลอดภัยของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก เนื่องมาจากว่า แหล่งท่องเที่ยวที่พิกชุมชนส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ในพื้นที่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลอดภัยโควิด-19 ดังนั้นการเปิด-ปิดรับนักท่องเที่ยวจะเป็นไปตามประกาศการควบคุมเชื้อโควิด-19 ของแต่ละจังหวัด ดังนั้นเจ้าของที่พิกชุมชนจะมีความตระหนักถึงความเสี่ยงและความรุนแรงของแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่อาจส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน จึงให้ความร่วมมือปฏิบัติตามคำสั่งของทางจังหวัดและข้อปฏิบัติของทางราชการอย่างเคร่งครัด

7.2 แนวปฏิบัติของแหล่งท่องเที่ยวที่พิกชุมชนสัมพันธ์วัฒนธรรมมาตรฐานปลอดภัยด้านสุขอนามัยป้องกันโรคโควิด-19 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักระบุแนวทางการดำเนินงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 1

แนวปฏิบัติมาตรการความปลอดภัยด้านสุขอนามัยป้องกันเชื้อโควิด-19 แหล่งท่องเที่ยวที่พิกชุมชนสัมพันธ์วัฒนธรรม

การเตรียมดำเนินการ	- การจัดพื้นที่ - กระบวนการคัดกรอง - การประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
แนวปฏิบัติการทำความสะอาด	- การจัดพื้นที่ห้องพัก - การทำความสะอาดห้องพักและอุปกรณ์เครื่องใช้ - การเตรียมอาหาร - การจัดการขยะ
การประสานความร่วมมือ	- การถ่ายทอดแนวปฏิบัติ - เครือข่ายฉุกเฉิน

7.2.1 การเตรียมดำเนินการ

ข้อกำหนดกระทรวงสาธารณสุขสำหรับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตามหลักเกณฑ์การดำเนินการที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวที่พิกชุมชนสัมพันธ์วัฒนธรรม ประกอบด้วยรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) จัดระเบียบพื้นที่ บริเวณส่วนกลางต้อนรับนักท่องเที่ยว ต้องเป็นพื้นที่อากาศสามารถถ่ายเทได้สะดวก ขนาดความกว้างต้องเหมาะสมกับจำนวนนักท่องเที่ยว มีป้ายแนะนำการเว้นระยะห่าง การสวมหน้ากากอนามัย และเจลแอลกอฮอล์ตามจุดต่าง ๆ รวมถึงห้องสุขารวมต้องสะอาดและที่อ่างล้างมือต้องมีสบู่หรือสบู่อัตโนมัติพร้อมให้บริการ และต้องมีการลงบันทึกเวลาการทำความสะอาดสุขาด้วย

2) กระบวนการคัดกรอง การสอบถามเกี่ยวกับประวัติการเดินทางว่ามาจากพื้นที่เสี่ยงหรือไม่ ให้นักท่องเที่ยวทำการเช็คอินผ่านแอปพลิเคชัน “ไทยชนะ” (แอปพลิเคชันติดตามของทางรัฐบาล) หรือลงสมุดบันทึกประวัติการเข้าใช้บริการ โดยมีรายละเอียด ชื่อ-นามสกุล, เบอร์โทรศัพท์ และระยะเวลาการเข้าพัก สำหรับกรณีนักท่องเที่ยวที่ไม่มีแอปพลิเคชัน “ไทยชนะ” ซึ่งบางชุมชนจะขอบันทึกเลขบัตรประชาชนผู้เข้าพักเป็นข้อมูลเพิ่มเติม ทำการตรวจวัดอุณหภูมินักท่องเที่ยวด้วยเทอร์โมมิเตอร์แบบอินฟราเรด ซึ่งต้องมีอุณหภูมิไม่สูงกว่า 37.5 องศาเซลเซียส

3) การประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้รับความร่วมมือดูแลจากทางหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนแนวทางเกี่ยวกับการป้องกันโรคตามที่ทางราชการกำหนดเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในมิติการอบรมให้ความรู้จากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.), สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) มูลนิธิธัมมาชิพ เป็นต้น มิติของการตรวจสอบ

มาตรฐานจากหน่วยงานของภาครัฐภายในการปกครองของแต่ละจังหวัด เช่น เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวจังหวัด เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับเขต จังหวัด อำเภอ เป็นต้น ส่วนมิติของการควบคุมการระบาดของเชื้อโควิด-19 หน่วยงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่ให้ความร่วมมือเพื่อช่วยตรวจตราบันทึกระบบบริการสาธารณสุขการเข้าออกของนักท่องเที่ยว

7.2.2 แนวปฏิบัติการทำความสะอาด

1) การจัดพื้นที่ห้องพัก ที่พักรวมชนต้องมีการจัดพื้นที่ในห้องพักเดิมจากที่ภายในห้องพักอาจมีเตียง 2-3 เตียงในห้อง ต้องปรับให้เหลือแค่ 1-2 เตียงและระยะห่างเตียงอย่างน้อย 1 เมตร มีการไหลเวียนอากาศภายในห้องที่ดีเพื่อไม่ให้เป็นที่สะสมเชื้อ และจะอนุญาตให้เฉพาะสามีภรรยาเท่านั้นที่สามารถนอนเตียงเดียวกันได้

2) การทำความสะอาดห้องพักและอุปกรณ์เครื่องใช้ มีการทำความสะอาดห้องพักและห้องน้ำทุกซอกทุกมุมและต้องใช้น้ำยาทำความสะอาดบริเวณพื้นที่สามารถฆ่าเชื้อโรคได้ สำหรับการทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องใช้ เช่น รีโมททีวี โต๊ะ ตู้ ลูกบิด มือจับประตู กลอน ก๊อกน้ำ ที่จับสายฉีดชำระ ด้วยน้ำยาแอลกอฮอล์ทำความสะอาด การซักผ้าเครื่องนอน ผ้าเช็ดตัวจะทำการซักทำความสะอาดรวมด้วยกับน้ำยาฆ่าเชื้อ

3) การเตรียมอาหาร ทำความสะอาดสิ่งของเครื่องใช้ในครัว ได้แก่ โต๊ะอาหาร อุปกรณ์ที่ใช้ในการปรุง ประกอบอาหาร อุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหาร การปรุงอาหารสุกใหม่ตามวัตถุดิบท้องถิ่นและหลีกเลี่ยงเนื้อสัตว์ปรุงสุก ๆ ดิบ ๆ การบริการอาหารจัดเป็นชุดต่อคนโดยประกอบด้วย ข้าว กับข้าว และน้ำดื่มบรรจุขวด พร้อมอุปกรณ์รับประทานอาหาร ทำความสะอาดร่างกาย ล้างมือ และสวมหน้ากากอนามัยขณะปรุงอาหาร

4) การจำกัดขยะ มีการคัดแยกขยะเปียกที่เป็นเศษอาหาร ขยะทั่วไป และขยะติดเชื้อ (หน้ากากอนามัย) นอกจากนี้ยังต้องมีการทำความสะอาดบริเวณที่พักขยะให้สะอาดและไม่เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรค

7.2.3 การประสานความร่วมมือ

1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแหล่งท่องเที่ยวชุมชนสัมพันธ์วัฒนธรรม เจ้าของที่พัก ผู้ปรุงอาหาร ผู้นำกิจกรรม ต้องมีความเข้าใจแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และได้รับการถ่ายทอดแนวปฏิบัติการทำความสะอาดและการใช้น้ำยาฆ่าเชื้อได้ตามมาตรฐาน

2) ประสานงานกรณีฉุกเฉิน เจ้าของที่พักต้องมีการเตรียมยาสามัญประจำบ้าน และอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น ในกรณีฉุกเฉินต้องสามารถช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเบื้องต้นได้ หากมีความจำเป็นต้องสามารถประสานงานกับอนามัยประจำชุมชนเพื่อการส่งตัวไปรักษา

7.3 ยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยเพื่อการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักระบุว่า เป้าหมายการปรับปรุงมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยและการทำความสะอาดให้สูงขึ้นนั้น วัตถุประสงค์เพื่อการยื่นขอตราสัญลักษณ์รับรองมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย SHA (Amazing Thailand Safety and Health Administration) จากกระทรวง

การท่องเที่ยว ประเภทกลุ่มธุรกิจโรงแรมและที่พัก โฮมสเตย์ เพื่อใช้ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวที่พิกชุมชนสัมพันธ์วัฒนธรรมสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในการให้บริการ ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก โดยแนวคิดแนวปฏิบัติมาตรฐานความปลอดภัยเพื่อการท่องเที่ยววิถีใหม่ ตามกรอบข้อกำหนดเพื่อการฟื้นฟูการท่องเที่ยวของ World travel & Tourism council (2020) สำหรับอุตสาหกรรมบริการที่เน้นความปลอดภัยด้านสุขภาพตามมาตรฐานสากล ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2

ความสัมพันธ์ของกรอบแนวคิดแนวปฏิบัติมาตรฐานความปลอดภัยเพื่อการท่องเที่ยววิถีใหม่

8. ข้อสรุปเชิงทฤษฎี

จากการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก ซึ่งได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีตามที่น่าเสนอในหัวข้อ ผลการวิจัยข้างต้น สรุปข้อค้นพบที่สำคัญได้ดังนี้

8.1 มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 พบว่า พฤติกรรมป้องกันส่วนบุคคลและการปฏิบัติรับผิดชอบต่อสังคมเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ตามแนวปฏิบัติด้านสาธารณสุขสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม สถานบริการหรือสถานที่ตากอากาศสำหรับนักท่องเที่ยว กรมควบคุมโรค (2563) สำหรับสถานประกอบการโรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์ โดยทำความสะอาดผิวสัมผัสบ่อย ๆ ทั้งก่อนและหลังการให้บริการ พนักงานบริการ ผู้ใช้บริการต้องสวมหน้ากากอนามัย จุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อ และจัดให้มีการระบายอากาศที่ดี รวมทั้งทำความสะอาดเครื่องปรับอากาศตามระยะเวลาที่กำหนด เว้นระยะห่างทางเดิน อย่างน้อย 1.5 เมตร ควบคุมจำนวนผู้ให้บริการ เพื่อเป็นไปตามมาตรฐานการควบคุมลดความหนาแน่น และความเสี่ยงการติดเชื้อโควิด-19 อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีมีความสอดคล้องกับ Airbnb (2020) เกณฑ์ปฏิบัติในการทำความสะอาดสำหรับที่พักแบบ Home-sharing ซึ่งมี 2 แนวทางหลัก คือ มาตรฐานการทำความสะอาดสำหรับผู้ให้บริการที่พักและการเว้นระยะเวลาก่อนการเข้าพักของแขก โดยยึดตามประกาศ World Health Organization and US Center for Disease Control

8.2 มาตรการเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวปลอดภัยด้านสุขอนามัย ประเภทที่พัก ชุมชนสัมผัสวัฒนธรรม พบว่า การสร้างมาตรฐานความปลอดภัยด้านสาธารณสุขในการป้องกันความเสี่ยงโรคของนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนที่ให้บริการ เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการดำเนินงานมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย ซึ่งการศึกษาตัวชี้วัดโฮมสเตย์ของชูศักดิ์ และคณะ (2560) เกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัย สุขอนามัย การป้องกันหรือฆ่าเชื้อ และการทำความสะอาด โดยสามารถเทียบเคียงมาตรฐานในโรงแรมระดับ 1-3 ดาว (นิศา ชัชกุล, 2557) ทั้งนี้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีมีความสอดคล้องกับ World travel & Tourism council (2020) ตามแนวคิดการสร้างเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว ถือเป็นหัวใจสำคัญของการฟื้นฟูการท่องเที่ยวให้กลับมา ซึ่งแนวปฏิบัติประกอบด้วย 4 เสาหลักสำคัญ ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานและพนักงาน (Operational and Staff preparedness) 2) การรับรองด้านความปลอดภัย (Ensuring a safe experience) 3) สร้างความเชื่อมั่น (Rebuilding trust & confidence) 4) นำไปใช้เป็นข้อกำหนด (Implementing Enabling Policies)

8.3 แนวปฏิบัติความปลอดภัยด้านสุขอนามัยที่พักชุมชนสัมผัสวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยววิถีใหม่ พบว่า การยกระดับมาตรฐานการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของที่พักชุมชนสัมผัสวัฒนธรรม ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) ผู้ให้บริการ ทั้งที่เป็นเจ้าของบ้าน ผู้ปรุงอาหาร ผู้ทำความสะอาด ต้องเข้าใจแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 และได้รับการอบรมขั้นตอนการทำความสะอาด การใช้ยาฆ่าเชื้อสำหรับทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัสบ่อยหรือเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค 2) ผู้รับบริการให้ความ

ร่วมมือในการชี้แจงประวัติการเดินทาง มีการสวมหน้ากากอนามัยในพื้นที่สาธารณะ มีการเว้นระยะห่าง ไม่นั่งรวมกลุ่ม การตรวจวัดอุณหภูมิทุกครั้งมีการใช้บริการ 3) สถานที่ ที่ทำความสะอาดฆ่าเชื้อเป็นประจำอย่างน้อยวันละ 3 ครั้ง จัดให้มีเจลแอลกอฮอล์บริการในบริเวณต่าง ๆ คัดแยกขยะทั่วไปและขยะติดเชื้อให้ถูกสุขลักษณะ บริการอาหารตามหลักสุขาภิบาลอาหาร ชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันธนาคาร (กรมการท่องเที่ยว, 2563) สอดคล้องกับแนวปฏิบัติมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขภาพสำหรับสถานประกอบการโรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์ ตามมาตรฐาน SHA (Amazing Thailand Safety and Health Administration) กระทรวงการท่องเที่ยว (2562) โดยมี 3 ส่วนประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) สุขลักษณะอาคารเครื่องใช้สถานที่ 2) อุปกรณ์ทำความสะอาด และ 3) การดูแลสุขภาพผู้ปฏิบัติงาน (กรมการท่องเที่ยว, 2563) รวมถึงข้อเสนอแนะของ World Health Organization and US Center for Disease Control (2020) แนวปฏิบัติสำหรับธุรกิจที่พักระยะสั้น ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานเป็นขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 เตรียมพร้อม: พนักงานทำความสะอาดต้องมีความเข้าใจแนวทางปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 2 การทำความสะอาด: กระบวนการทำความสะอาดฝุ่น คราบสกปรก ตามเครื่องนอน พื้น เครื่องใช้-เฟอร์นิเจอร์ ขั้นตอนที่ 3 การฆ่าเชื้อ: ทำการลงน้ำยาฆ่าเชื้อแบคทีเรียตามพื้นผิวสัมผัส ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบ: ทำการเช็คความครบถ้วนในทุกส่วน/พื้นที่ที่ต้องทำความสะอาดตามเช็กลิสต์ และขั้นตอนที่ 5 การป้องกันการปนเปื้อน: ทำความสะอาดและลดเชื้อในห้องให้เรียบร้อย เพื่อป้องกันการปนเปื้อนข้าม

8.4 การรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวปลอดภัย พบว่า การสร้างความเชื่อมั่นในความปลอดภัยและมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เป็นแผนการฟื้นฟูการท่องเที่ยวของประเทศ โดยใช้มาตรฐานการให้บริการที่มีคุณภาพผนวกกับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสาธารณสุข (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2563) ดังนั้น การเตรียมความพร้อมสำหรับการยกระดับมาตรฐานคุณภาพการให้บริการที่พักชุมชนสัมผัสวัฒนธรรมสู่การรับรองตามมาตรฐาน SHA (Amazing Thailand Safety and Health Administration) นับเป็นข้อได้เปรียบทางการแข่งขันและตอบสนองพฤติกรรมนักท่องเที่ยววิถีใหม่ที่มีความต้องการลดความเสี่ยงจากโรค ซึ่งเป็นไปตามผลการศึกษาของ Reisinger and Mavondo (2005) ที่พบว่า การสร้างแนวปฏิบัติเพื่อควบคุมป้องกันในการลดความเสี่ยงด้านสุขภาพสำหรับการเดินทางได้ถูกนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ทางการตลาดการท่องเที่ยว โดยแนวคิดดังกล่าวได้ถูกนำมาประยุกต์ในการดำเนินงานของ Airbnb ในการยกระดับมาตรฐานการทำความสะอาดที่พักภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จนได้ตราสัญลักษณ์ Safe Travels รับรองจากองค์กร The World Travel & Tourism Council เป็นเครื่องหมายยืนยันสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจเลือกใช้บริการ (Airbnb, 2020)

9. ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี แนวคิดความเชื่อด้านสุขภาพ ให้ความสำคัญต่อแรงขับเคลื่อนภายในตัวบุคคลที่มีความรู้สึกถึงอันตรายต่อสุขภาพและหาวิธีที่เหมาะสมในการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่คุกคามอยู่นั้นให้ดีขึ้น ผ่านกระบวนการรับรู้ถึงความรุนแรงของโรคหรือสิ่งที่กำลังคุกคาม ผ่านแรงจูงใจในการป้องกันโรค และกระตุ้นการสร้างการตอบสนองที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้บริบทสถานการณ์แพร่ระบาดโรค การค้นหาการตอบสนองต่ออันตรายนั้น คือ การป้องกัน ลดความเสี่ยงจากความเสียหายจากโรค จึงนำมาสู่การสร้างแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเพื่อควบคุมป้องกันในการลดความเสี่ยงด้านสุขภาพของสถานประกอบการที่พิกซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในเหตุการณ์การระบาดของโรคซาร์ (SARS) หรือโรคติดต่อทางการสัมผัสจากเชื้อไวรัส เป็นต้น

ข้อเสนอแนะภาคปฏิบัติ แนวปฏิบัติมาตรฐานความสะอาดและสุขอนามัยของที่พักชุมชนควรนำไปเพิ่มเติมข้อกำหนดเป็นรายละเอียดเงื่อนไขในการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย และมาตรฐานโฮมสเตย์อาเซียน ใน 3 องค์ประกอบ คือ 1) แนวปฏิบัติการเตรียมห้องพักและการทำความสะอาด จัดบริเวณห้องพัก ห้องน้ำ ห้องครัว ให้อากาศถ่ายเทได้สะดวกเพื่อไม่ให้ เป็นแหล่งสะสมเชื้อแบคทีเรียและไวรัส มีการทำความสะอาดด้วยแอลกอฮอล์ 70% สำหรับ อุปกรณ์ และจุดเสี่ยงพื้นที่ผิวสัมผัสร่วม ตั้งแต่บริเวณตลอดทางเดินจนถึงห้องพัก ยกตัวอย่าง เช่น ลูกบิดประตู รีโมทอุปกรณ์ไฟฟ้า ส่วนบริเวณห้องน้ำและห้องสุขาเน้นบริเวณจุดเสี่ยงในการสัมผัสบ่อย เช่น ที่จับสายชำระ ที่รองนั่งโถสุขภัณฑ์ ที่กดน้ำชำระ ก๊อกอ่างล้างมือ โดยใช้น้ำยาทำความสะอาดด้วยน้ำผสมโซเดียมไฮโปคลอไรท์ 0.1% และล้างด้วยน้ำสะอาด การซักผ้าเครื่องนอนและผ้าเช็ดตัวทำความสะอาดด้วยน้ำร้อนอุณหภูมิ 60-90 องศาเซลเซียสร่วมกับน้ำยาซักผ้า 2) แนวปฏิบัติการป้องกันและฆ่าเชื้อโรค การจำกัดขยะ มีการคัดแยกขยะเปียกที่เป็นเศษอาหาร และขยะทั่วไป และมีการทำความสะอาดบริเวณที่พักขยะ การล้างอุปกรณ์ทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อที่ความเข้มข้นเพิ่มขึ้นตามมาตรฐานของคู่มือกำกับ และผ้าที่ใช้ในการทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อและใช้ร่วมกับน้ำยาฆ่าเชื้อทุกครั้ง 3) แนวปฏิบัติด้านบริการอาหาร การประกอบอาหารผู้ปรุงต้องมีสุขอนามัยในการปรุงอาหารปลอดภัย ล้างมือหลังการสัมผัสเนื้อสัตว์ ไม่ใช้ภาชนะอุปกรณ์เตรียมอาหารปะปนกัน และอาหารปรุงสุกด้วยความร้อนสูงกว่า 60 องศาเซลเซียส ดังนั้นการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยที่พักชุมชนสัมผัสวัฒนธรรมนี้ จะนำไปสู่เกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่พักชุมชนโฮมสเตย์ ที่พักริมทาง ที่เป็นมาตรฐานการท่องเที่ยวปลอดภัยระดับสากล นอกจากนั้นตราสัญลักษณ์ สร้างความเชื่อมั่นและมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว เป็นกลยุทธ์การตลาดจากการสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจในแหล่งท่องเที่ยวที่พักชุมชนกับนักท่องเที่ยวให้ยั่งยืน

นอกจากนี้การยกระดับมาตรฐาน Safety & Health Administration (SHA) ของที่พักรวมชนสัมพันธ์วัฒนธรรม นำมาซึ่งกระบวนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้ถูกต้องตามหลักปลอดภัยและสุขอนามัยที่ไม่เพียงแต่สร้างความเชื่อมั่นด้านการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการช่วยส่งเสริมความปลอดภัยในสุขภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชนท่องเที่ยวและประชาชนชุมชนใกล้เคียงอีกด้วย (Community Health Protection) เพื่อสนับสนุนแนวคิด “ชุมชนปลอดภัย” (Safety Community) ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนเกิดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและลดพฤติกรรมเสี่ยงระดับบุคคล ดังนั้นแนวปฏิบัติมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยที่พักรวมชนจะเป็นกระบวนการสร้างเสริมความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ และยึดหลักการร่วมแรงร่วมใจกันของชุมชนเป็นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป ตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อมั่นจากการวิจัยครั้งนี้ ด้วยการวิจัยทางด้านผลกระทบมาตรฐานความท่องเที่ยวปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA) ต่อการตัดสินใจใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวที่พักรวมชน ในประเด็นหัวข้อการศึกษาความเชื่อมั่นนักท่องเที่ยวต่อคุณภาพความปลอดภัยด้านสุขอนามัยในการใช้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์

เอกสารอ้างอิง/References

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563). แนวทางมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA). <https://thailandsha.tourismthailand.org>
- กระทรวงการท่องเที่ยว. (2562). มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมการท่องเที่ยว. (2563). คู่มือการปฏิบัติมาตรการผ่านปรนกิจการและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. https://www.thailandsha.com/file/COVID-19_th.pdf
- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563). แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม สถานบริการ หรือสถานที่ตากอากาศสำหรับนักท่องเที่ยว. https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/im_commands/im_commands02.pdf
- ชูศักดิ์ อินทมนต์, ศรีธนา เลิศพุทธรักษ์, และอิสระ สุวรรณบล. (2560). การพัฒนาโฮมสเตย์ไทยเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจากประเทศอาเซียน. การประชุมวิชาการทางธุรกิจและนวัตกรรมทางการจัดการระดับชาติ ประจำปี 2560 (หน้า 1437-1442). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิตา ชัชกุล. (2557). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธ์ธีรา ศรีประทักษ์ และพินิจ ทิพย์มณี. (2558). มาตรการกฎหมายเพื่อความปลอดภัย สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมในการประกอบธุรกิจเพื่อการพักผ่อนที่ไม่ใช่โรงแรม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Prentice-Hall.
- Airbnb. (2020). *Airbnb's 5-step enhanced cleaning process*. <https://www.airbnb.com/help/article/2809/what-is-airbnbs-5step-enhanced-cleaning-process>
- Creswell, J. W. (2013) *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). Sage.
- Nair, V., Munikrishnan, U., Rajratnam, D. S., & King, N. (2015). Redefining rural tourism in Malaysia: A Conceptual perspective. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 20(3), 314-337. <https://doi.org/10.1080/10941665.2014.889026>
- Prentice-Dunn, S., & Rogers, W. R. (1986). Protection motivation theory and preventive health: Beyond the health belief model. *Health Education Research*, 1(3), 153-161.

- Reisinger, Y., & Mavondo, F. (2005). Travel anxiety and intentions to travel internationally: implications of travel risk perception. *Journal of Travel Research*, 43(3), 212-225. <https://doi.org/10.1177/0047287504272017>
- Sifuentes, L. Y., Berba, C. P., Koenig, D. W., Phillips, R. L., & Reynolds, K. A., (2014). Use of hygiene protocols to control the spread of viruses in a hotel. *Food and Environmental Virology*, 6(3), 175–181.
- Strauss, A. S., & Corbin, J. M. (1998). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Sage.
- US Center for Disease Control. (2020) *What Hotel, Resort, and Lodge Workers Need to Know about COVID-19*. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/organizations/hotel-employees.html>
- Vidich, A. J., & Lyman, S. M. (2000). Qualitative methods: Their history in sociology and anthropology. In N. K. Denzin & Y. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (2nd ed., pp. 37-84). Sage.
- Vos, M. C., Galetzka, M., Mobach, M. P., van Hagen, M., & Pruyn, A. T. H. (2019). Measuring perceived cleanliness in service environments: Scale development and validation. *International Journal of Hospitality Management*, 83, 11–18.
- Williams, A. M., & Balaz, V. (2015). *Tourism risk and uncertainty: theoretical reflections*. *Journal of Travel Research*, 54(3), 271-287.
- World Health Organization. (2020). *WHO timeline: COVID-19*. <https://www.who.int/news-room/detail/08-04-2020-who-timeline—covid-19>
- World Travel & Tourism Council. (2020). *Leading Global Protocols for the New Normal - Hospitality*. <https://wttc.org/Portals/0/Documents/Reports/2020/Global%20Protocols%20for%20the%20New%20Normal%20-%20Hospitality.pdf?ver=2021-02-25-183105-457>
- Yang, E. C. L., & Nair, V. (2014). Tourism at risk: a review of risk and perceived risk in tourism. *Asia-Pacific Journal of Innovation in Hospitality and Tourism*, 3(2), 1-21.
- Yu, j., Seo, J., & Sean Hyun, S. (2021). Perceived hygiene attributes in the hotel industry: customer retention amid the COVID-19 crisis. *International Journal of Hospitality Management*, 93, 102768. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2020.102768>